

WMFKOEPEL

Driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw

Nummer - april-mei-juni 2011 - jaargang 6

Verantwoordelijke uitgever : Eric Vandorpe, Standaardmolen 20, Kuurne

VZW

WEST-VLAAMSE MILIEUFEDERATIE

WMFkoepel

WMFkoepel is het driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw (WMF).

Dit is de zesde jaargang- nummer 2- 2e trimester 2011

Verantwoordelijke uitgever

Eric Vandorpe, Standaardmolen 20, 8520 Kuurne

Werken mee aan dit nummer

Katty De Wilde, Frederik Lapeirre, Eric Vandorpe, Betty Haerens, Liselot Ledene & Bert De Somviele (VBV).

Foto's

Vermeld bij de foto's. Voorpagina : Groene Long in Kuurne- zie ook fietstocht p.16

Copyright

Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Westvlaamse Milieufederatie vzw

De West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) vzw is de koepelorganisatie van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen en beoogt de bescherming van de natuur en het leefmilieu van West-Vlaanderen. De WMF is in 1996 ontstaan uit het West-Vlaams Overleg en is een onafhankelijke en pluralistische vereniging en heeft geen enkele binding met politieke partijen. WMF is intermediaire partner van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) vzw.

Lidmaatschap

Enkel natuur- en milieuverenigingen, werkzaam in West-Vlaanderen kunnen lid worden van de WMF vzw. Dit kan door zich schriftelijk kandidaat te stellen bij de voorzitter van de vzw : eric-vandorpe@scarlet.be.

Bestuursleden

Eric Vandorpe (voorzitter)
Kris Dekeyzer (ondervoorzitter) ;
Martine Langen (secretaris) ;
Marcel Heintjens (penningmeester) ;
Gabriël Vandemaele (bestuurslid).
Maarten Tavernier (bestuurslid).
Peter Hantson (bestuurslid).
Paul De Graeve (bestuurslid).
Tomas Naudts (bestuurslid).

De West-Vlaamse Milieufederatie vzw is erkend door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De werking van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw wordt gesteund door :

WMF-vertegenwoordigers :

Provinciale Mineraad West-Vlaanderen :

kris.dekeyzer@scarlet.be (voorzitter) ;
martine.langen@detorenvalk.be ;
gabriel.vandemaele@pandora.be ;
frederik.lapeirre@wmfkoepel.be ;
mheintjens@telenet.be

Plaatsvervangers : Peter Hantson, Kristina Naeyaert, Paul De Vlam, Rudy Devos & Katty De Wilde

Provinciale Commissie Ruimtelijke Ordening (PROCORO)

eric-vandorpe@scarlet.be
martine.langen@detorenvalk.be

Provinciaal Centrum voor Landbouw & Milieu

kris.dekeyzer@scarlet.be
frederik.lapeirre@wmfkoepel.be

NME-platform West-Vlaanderen

eric-vandorpe@scarlet.be
katty.de.wilde@wmfkoepel.be

Resoc Brugge

kris.dekeyzer@scarlet.be
plaatsvervanger : paul.degraeve@skynet.be

Adviescomité openlucht recreatie Westtoer

kris.dekeyzer@scarlet.be

Bekkenraden Bovenschelde, IJzer en Leie

eric-vandorpe@scarlet.be

SECRETARIAAT

Beenhouwersstraat 7

8000 Brugge

050/707.107

openingsuren

maandag van 9u tot 17u15

dinsdag van 9u tot 16u

woensdag van 9u15 tot 17u15

donderdag van 9u tot 16u

vrijdag van 9u tot 16u

secretariaat

secretariaat@wmfkoepel.be

coördinator

katty.de.wilde@wmfkoepel.be

beleidsmedewerker

frederik.lapeirre@wmfkoepel.be

www.wmfkoepel.be

Inhoudstafel

Colofon.....2

Inhoudstafel en kalender.....3

Redactioneel.....4

Beleid

Aanbevelingen voor de inplanting van wind-
turbines in West-Vlaanderen.....5

Wilde bijen in nood.....9

Water in het dorp.....12

Activiteit

Aankondiging fietstocht stedelijk groen
& infosessie "ecodorpen"16

Beleid

Biefstuk of bossen :

Kan ons eetgedrag ontbossing en klimaatverandering
indijken (door Liselot Ledene-VBV)17

Oproep aan de lidverenigingen :

Wordt één jaar een veggievereniging
voor meer biodiversiteit.....20

Kalender

SEPTEMBER

•Zaterdag 17 september-Kortrijk

Fietstocht en infosessie "ecodorpen"

Meer info : verder in dit tijdschrift blz. 16

OKTOBER

•Maandag 17 oktober-Roeselare

Algemene Vergadering WMF met
inhoudelijk luik door Aviel Verbruggen (o.v.)

Roeselare of Brugge om 19u30

NOVEMBER

•Maandag 21 november -Brugge

Info en debatavond Provinciale Minaraad

i.s.m. POM West-Vlaanderen

over economie voor een eindige planeet

Meer info : katty.de.wilde@wmfkoepel.be

DECEMBER

• Info- en debatsessie

over milieu-impact van voedselproductie

i.s.m. Velt & JNM

Meer info : in volgende tijdschrift

Beste lezer,

Voor velen onder u is de vakantie misschien al begonnen, voor anderen is dit binnenkort. Het zal weerom een tijd zijn om te genieten thuis of op reis.

Maar vooraf nog enkele aandachtspunten die we na de vakantie verder willen opvolgen :

- De WMF is al geruime tijd bezig met het dossier van de windmolens in onze provincie. In dit nummer lees je de “ Aanbevelingen voor de inplanting van windturbines in West-Vlaanderen”. Op 15 juni hebben we die samen met VOKA West-Vlaanderen bekend gemaakt en overgemaakt aan de deputatie. Verder op te volgen.
- Met de Provinciale Commissie voor Ruimtelijke Ordening West-Vlaanderen hebben we de voorbije maanden gewerkt aan de teksten voor de herziening van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. We hebben onze zeg mogen doen samen met de andere middenveld organisaties vertegenwoordigd in de PROCORO. We wachten nu af wat er met al die adviezen en aanbevelingen zal gebeuren. Verder op te volgen
- In 2010 werden in veel gemeenten van onze provincie Biodiversiteitscharters opgemaakt en ondertekend. Wat is er nu al gerealiseerd? Het is in het najaar misschien de moment zijn om die Biodiversiteitscharters eens te evalueren. Het kan dan een moment zijn om de voorbereiding te starten naar plaatselijke verkiezingsmemorandums. Ja de volgende gemeenteraads- en provincieraads-verkiezingen komen er in 2012 en vanaf nu moeten ons voorbereiden. Verder op te volgen
- Via dit nummer doen we een oproep om mee te doen aan de fietstocht van 17 september 2011. De tocht moet ons naar voorbeeldprojecten van stedelijk groen brengen en in de namiddag een inofsessie over Ecodorpen. Nu al inschrijven is de boodschap. We doen ook een oproep om met uw vereniging of afdeling één jaar lang een veggievereniging te zijn.

Deze voormiddag was er in Ingelmunster de begrafenis van de heer Willy Lapeirre, vader van Frederik. Het was een waardig afscheid en ik wil hier namens de ganse West-Vlaamse Milieufederatie ons medeleven betuigen aan Frederik en zijn familie.

Aan alle lezers een fijne vakantie en geniet er met volle teugen van.

Duurzaam bezig zijn betekent keuzes maken ook in de vakantieperiode. Iedereen kan zorg dragen voor het milieu en dat begint met kleine dingen, denk maar aan het gebruik van water.

Vandorpe Eric
Voorzitter WMF

AANBEVELINGEN VOOR DE INPLANTING VAN WINDTURBINES IN WEST-VLAANDEREN

Ter gelegenheid van de "Dag van de Wind" op 15 juni, sloot de West-Vlaamse Milieufederatie een partnerschap met VOKA West-Vlaanderen. Beide organisaties vinden namelijk dat er te weinig vooruitgang is bij het plaatsen van grote windturbines in West-Vlaanderen. We werkten al een tijdje aan een door de natuur- en milieuverenigingen gedragen visie hierover. Dit resulteerde in een aantal aanbevelingen voor meer mogelijkheden voor inplanting van grote windturbines. We overhandigden deze op 15 juni samen met VOKA West-Vlaanderen aan het provinciebestuur en de pers.

Doelstellingen

Vlaanderen hinkt ten opzichte van windenergie achterop ten opzichte van andere Europese landen. Vlaanderen stelde als doel om tegen 2010 het aantal windturbines op te drijven tot een vermogen van 450 MW. Eind 2009 was slechts de helft van die doelstelling behaald. Ook West-Vlaanderen heeft nog een lange weg te gaan om hun doelstelling van 250 MW tegen 2020 te halen. Deze doelstelling is dan nog heel bescheiden, maar slechts ongeveer de helft is al gerealiseerd.

Windenergie is nochtans veruit de meest rendabele en groene vorm van hernieuwbare energie. Er is geen uitstoot van CO₂ of andere gassen of geen hinder door aanvoer van grondstoffen. Windenergie is bovendien complementair met zonne-energie en vormt een essentieel onderdeel van onze toekomstige energiemix. Windenergie is heel belangrijk voor de vergroening van de elektriciteitsproductie en kan bijdragen aan de onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen en stabilere energieprijzen.

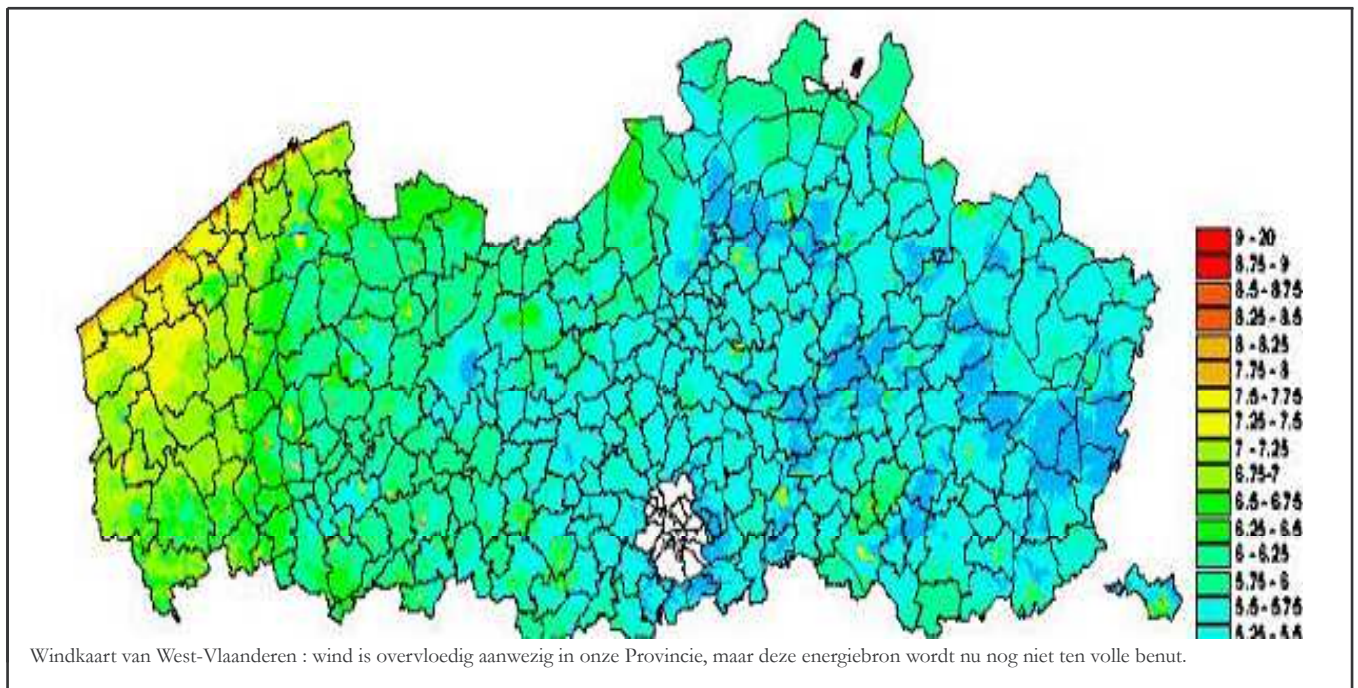
Pro-actief beleid

Alle wetgevende initiatieven ten spijt, is er op vandaag in Vlaanderen nog steeds geen duidelijk juridisch kader. De Vlaamse omzendbrief van 2006 voor de inplanting van windturbines is vatbaar voor interpretatie en juridisch niet afdwingbaar. Ook de West-Vlaamse ontwerpvisie rond de inplanting van windturbines werd – in afwachting van een verbeterde Vlaamse wetgeving – nooit goedgekeurd.

We vragen aan de Provincie West-Vlaanderen dat zij niet wacht op de andere beleidsniveaus om een voortrekker te zijn bij het benutten van deze duurzame energiebron, ten voordele van economie, werkgelegenheid en milieu. West-Vlaanderen is veruit de meest windrijke provincie; we beschikken dus over een gratis energiebron die momenteel onderbenut wordt.

Windplan met gerichte inplantingsmogelijkheden

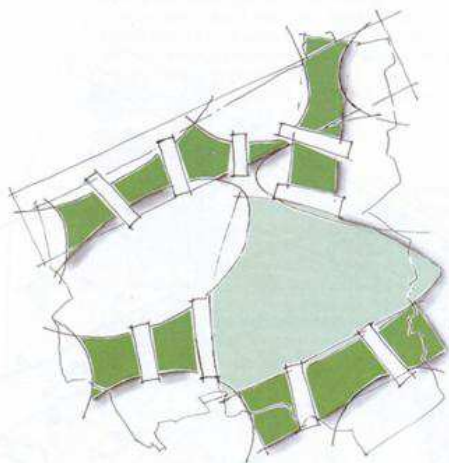
De huidige provinciale ontwerpvisie 'Ruimte voor windturbineprojecten in West-Vlaanderen' gaat uit van een terughoudend uitgangspunt. Aan de hand van

ruimtelijke criteria werden gebieden uitgesloten en dit resulteerde in slechts 13 ruime zones waar windturbines zijn toegestaan.

Het uitgangspunt van de provinciale visie met turbinevrije zones en stroken kan misschien een goede basis vormen, maar om die zones te vrijwaren moeten daarbuiten, op geschikte locaties, concentraties kunnen komen van een groter aantal windturbines. Hiervoor moeten de ruimtelijke criteria aangepast worden.

Ruimtelijke criteria zijn wel nodig, maar deze criteria zijn momenteel te strikt en sluiten bij voorbaat het overgrote deel van de provincie uit. Zo worden ook locaties waar nochtans draagvlak en mogelijkheden zijn momenteel uitgesloten.

Ruimtelijk concept uit de provinciale visie met gebieden en stroken (wit) waar geen windturbines gewenst zijn.

We vragen dat de provinciale visie bijgesteld wordt en vragen aan de Provincie West-Vlaanderen om een nieuw "Provinciaal windplan" uit te werkendat een coherent juridisch kader is en dat stimulerend werkt.

Hierbij is het belangrijk dat er op voorhand voldoende overleg is met het Vlaams niveau over de nodige vergunningen. We hopen dan ook op een doortastende aanpak vanuit de Vlaamse Regering, waarbij snel werk gemaakt wordt van één vergunningsloket.

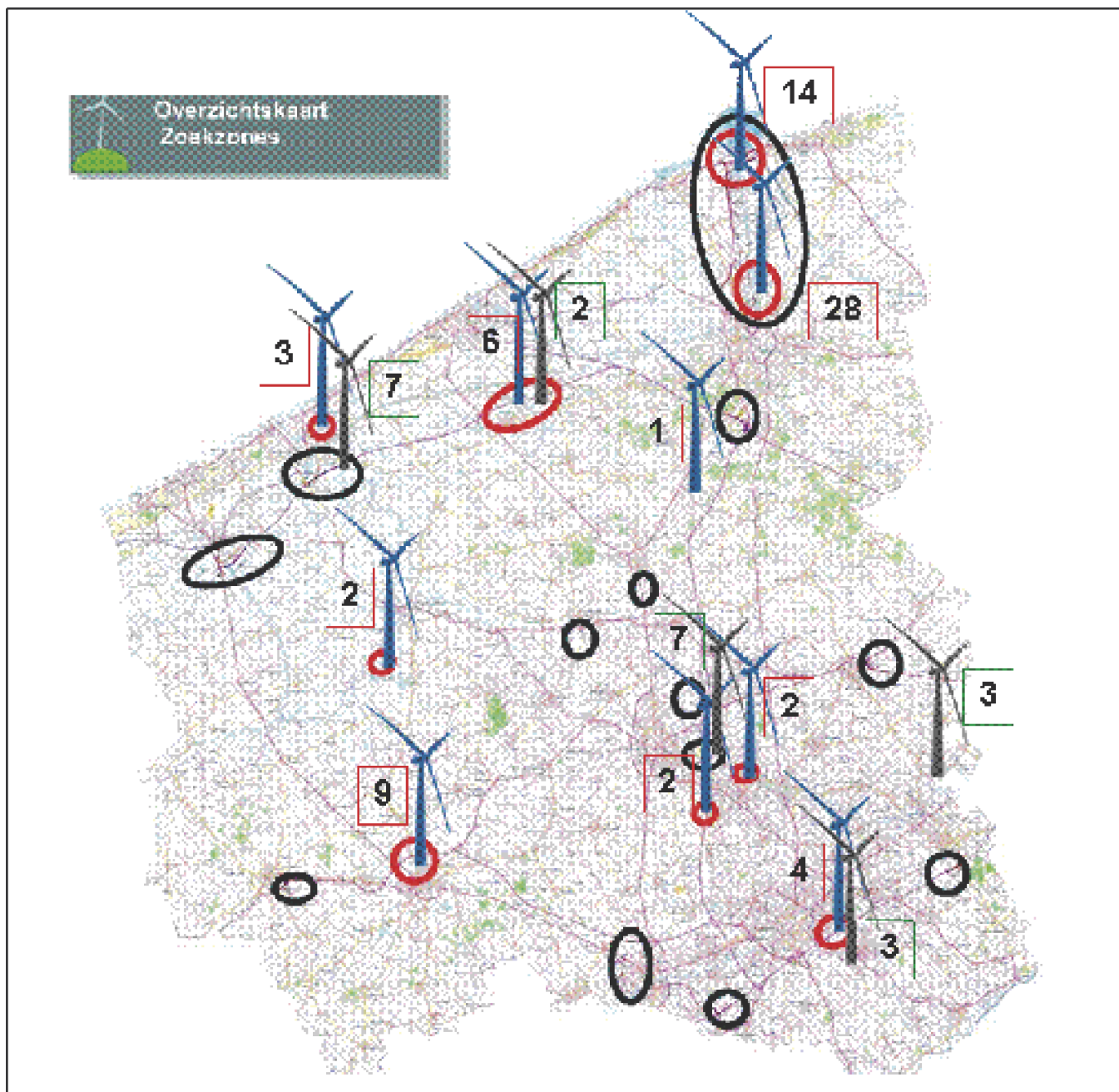
Bundeling met één grootschalig infrastructuurelement

Het belangrijkste ruimtelijk criterium dat de provincie hanteert is de noodzakelijke aanknoping van windturbines aan 2 grootschalige ruimtelijk structurerende elementen. Men bedoelt daarmee bijvoorbeeld een stedelijke kern, regionaal bedrijventerrein of regionale lijninfrastructuur. Dit criterium is enorm beperkend wanneer men turbines rond bedrijventerreinen en autosnelwegen wil plaatsen.

De West-Vlaamse Milieufederatie pleit ervoor om het aanknopingspunt te beperken tot één grootschalig infrastructuurelement. Door de provinciale eis tot bundeling zijn windturbines bijvoorbeeld mogelijk tussen een autosnelweg en een woonkern of bedrijventerrein, maar niet in landbouwgebied langs de autosnelweg zelf.

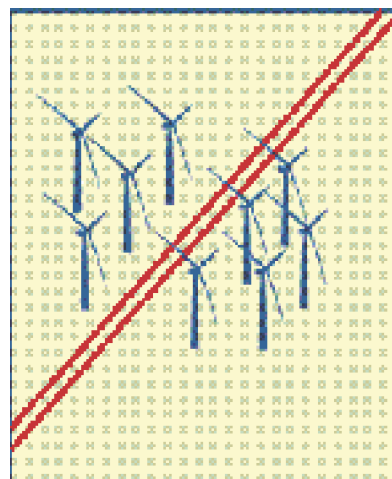
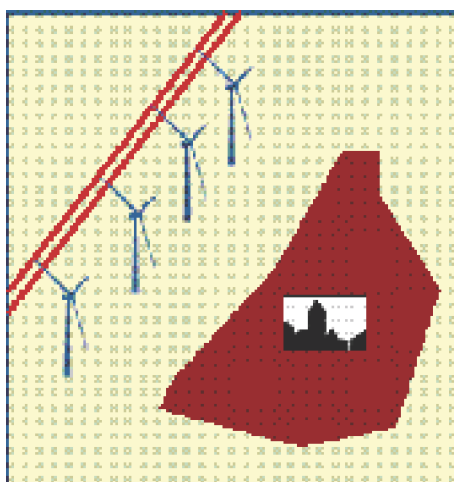
Nochtans zijn er heel wat mogelijkheden als er enkele goed doordachte locaties, op voldoende afstand van elkaar, langs de autosnelweg gekozen worden. Op die locaties kan er telkens een groot windturbinepark gerealiseerd worden.

Regionale lijninfrastructuur kan een goede aanknoping voor inplanting bieden, maar uiteraard moet het hier gaan om een grootschalige infrastructuur. Heel wat kleinschalige lijnelementen zoals sommige waterwegen, worden in het landschap eigenlijk niet waargenomen. Van een aanknopingspunt is hier geen sprake meer.

Boven : Overzichtskaat van operationele en vergunde windturbines (vermogen > 300 kW). De zwarte cirkels zijn provinciale zoekzones voor het plaatsen van nieuwe windturbines : cirkel + turbine = bestaand project.

Onder links : inplanting van turbines aan 2 grote infrastructuur ; Onder rechts : inplanting van turbines aan 1 grote infrastructuur.

De mogelijkheden op en rond industrie- en haven-terreinen gebruiken

Haventerreinen, bedrijventerreinen en zeker landbouwgebied aan de rand ervan zijn uitermate geschikt voor het plaatsen van windturbines. De extra visuele impact van de windturbines is er kleiner, wegens de aanwezige bedrijfsinfrastructuur. Mits een goede inplanting kunnen windturbines de bedrijvigheid benadrukken. Opnieuw is er volgens ons geen extra grootschalig structurerend element nodig om windturbines te plaatsen. Er is ook minder nood aan bijkomende leidingen en aanpassingen van het netwerk wegens de aanwezigheid van grote energieverbruikers ter plaatse. En er is bovendien heel wat draagvlak bij de bedrijven om te investeren in duurzame energievoorzieningen en het bevordert de energie-onafhankelijkheid van de West-Vlaamse bedrijven.

Plaatselijk draagvlak en financiële participatie als basis.

Tot op vandaag worden de meeste windturbineprojecten gerealiseerd door energiebedrijven die her en der verschillende aanvragen indienen. Dit gebeurt meestal zonder inspraak van omwonenden. Aangezien burgers enkel de lasten, maar niet de lusten krijgen, zijn er dan ook heel wat vooroordelen tegenover windturbines. Dit kan ook anders: een draagvlak kan ontstaan indien er intensief wordt overlegd met de gemeente en met de buurt, wanneer de locatie goed gekozen wordt en mensen en bedrijven de kans krijgen te delen in de opbrengst van een project. Daarom pleiten we voor (financiële) participatiemogelijkheden voor omwonenden en plaatselijke bedrijven in windturbineprojecten.

Er zijn in West-Vlaanderen ook gemeenten, waar er wel al een draagvlak is, maar die niet opgenomen zijn in de provinciale zoekzones. Het draagvlak voor windturbines dat al aanwezig is, zou effectief moeten benut worden. Wanneer op voorhand te veel gebieden worden uitgesloten, worden heel wat kansen gemist.

De windturbines in Nieuwkapelle : niet in een provinciale zoekzone momenteel, maar wel met veel lokaal draagvlak.

Windturbine te Gistel.

De bestaande windturbineprojecten uitbreiden en grote windturbineparken voorzien.

Deze denkpiste is niet nieuw. De Provincie West-Vlaanderen kan evenwel een meer pro-actieve houding aannemen en een faciliterende rol spelen.

Zo kan de provincie zelf nagaan of bestaande windturbineparken kunnen uitgebreid worden om grote windparken te realiseren. Hierbij mogen de uitbreidingen niet beperkt worden door algemene ruimtelijke criteria, maar moet de lokale situatie het uitgangspunt zijn.

In dezelfde optiek kan de provincie zelf zones afbakenen en een ruimtelijk kader vastleggen om grote windturbineparken te realiseren. Hierin kunnen er concrete puntlocaties vastgelegd worden om op voorhand na te gaan hoe er zoveel mogelijk en zo optimaal mogelijk turbines kunnen geplaatst worden.

Daarna kunnen de voorwaarden omtrent de vergunning en participatie vastgelegd worden en kunnen verschillende ontwikkelaars zich kandidaat stellen voor de concrete inplanting ervan.

Toekomstgericht ondernemen. Het zit in ons.

Bij de persactie van de West-Vlaamse Milieufederatie met VOKA heeft Provincie West-Vlaanderen zelf gemeld meer initiatief te willen nemen voor het realiseren van een groot windturbinepark en haar visie bij te sturen.

We geloven in een visie, die vertrekt vanuit de kansen die windenergie kan bieden.

We geloven dat West-Vlaanderen moet investeren in de toekomst en gebruik kan maken van een energiebron, die in onze provincie overvloedig aanwezig is. Wind is een onuitputtelijke grondstof, die toebehoort aan alle West-Vlamingen. Als de provincie zelf het voortouw neemt en durft te beslissen, dan is er een succesverhaal in de maak.

Tekst : Frederik Lapeirre

WILDE BIJEN IN NOOD

Het gaat niet goed met de honingbij. Maar dat is niet alles : tot overmaat van ramp gaat het nog sneller bergaf met de wilde bijen. Wilde bijen zijn geen verwilderde honingbijen, zoals sommige mensen denken. Het is een verzamelnaam voor solitair levende bijen en hommels.

Twee op drie plantensoorten en ook meer dan één op drie landbouwgewassen hebben bestuivers nodig. Solitaire bijen zijn natuurlijke bestuivers van wilde planten, maar daarnaast bestuiven ze ook landbouwgewassen. Zowel honingbijen als wilde bijen zijn voor plant, dier en mens van levensbelang. Zonder bijen zou ons bord letterlijk maar half zo vol liggen.

In tegenstelling tot de honingbij, is er over solitaire bijen nog relatief weinig bekend. Het Labo voor Zoöfysiologie van de universiteit van Gent was in Vlaanderen de eerste om onderzoek naar solitaire bijen te starten.

Jens D'Haeseleer van Natuurpunt Studie zet dit nu voort met het MiNa-project "Landschap zonder bijen of bijzonder landschap". Dit project loopt van 1 december 2010 tot 30 november 2011 en wil allerlei doelgroepen, waaronder, beleidsmakers en landbouwers, bewust maken van het belang van het beschermen van wilde bijen. Op vraag van de West-Vlaamse Milieufederatie kwam Jens ook de leden van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen meer vertellen over solitaire bijen en hoe we ze kunnen helpen. Dit artikel geeft de hoofdlijnen van zijn toelichting weer.

In ons land leven er zo'n 375 soorten wilde bijen. Het zijn prachtige diertjes, die veel van elkaar kunnen verschillen bv. op vlak van kleur, lichaamsbouw en levenswijze... Solitaire bijen zijn slechts enkele maanden actief per jaar. In die periode zoekt het vrouwtje een geschikte nestplaats. De meeste soorten nestelen onder de grond. Zij graven een gangetje onder de grond, zoals bv. de zandbijen. Eén derde van de solitaire bijen zoekt nestgelegenheid in bestaande holten boven de grond, in hout, stengels, stenen, enz....

Als de nestgelegenheid gevonden of gegraven is, dan begint het vrouwtje met foerageervluchten. Daarbij wordt stuifmeel verzameld en opgestapeld in een cel in de nestholte.

Zo worden er verschillende cellen gebouwd. In de cellen ontwikkelen zich de eitjes tot larven, die zich voeden met stuifmeel. Daarna spinnen ze een cocon en gaan over tot een pop en worden een volwassen bij. Dit duurt een aantal maanden en afhankelijk van de soort overwinteren ze als pop of als volwassen bij. Solitaire bijen zien dus nooit hun nageslacht, want de volwassen bijen sterven als er genoeg cellen belegd zijn. Sommige soorten nesten zo dicht bij elkaar dat het lijkt of het om een kolonie gaat.

De levenswijze van de solitaire bij verschilt sterk van de honingbij. Een honingbij leeft het hele jaar door in kolonie met 1 koningin en een heleboel werksters. Hommelkoninginnen bouwen in het voorjaar een kolonie met werksters op. Later op het jaar worden ook mannetjes en nieuwe koninginnen geboren maar alleen deze laatste zullen de winter overleven om het jaar daarna een nieuwe kolonie te starten.

Solitaire bijen leven vanzelfsprekend solitair. Bij het verzamelen van stuifmeel bevruchten insecten de bezochte planten. De gewone honingbij zoekt naast stuifmeel, ook nectar, waardoor haar bezoek aan een plant niet altijd ook bestuiving betekent. Een solitaire bij verzamelt echter vooral stuifmeel voor haar nakomelingen en is daarom efficiënter op vlak van bestuiving.

Zodanig zelfs dat een wilde bij op vlak van bestuiving het equivalent kan zijn van 120 werkbijen! Voor België is de economische waarde van de honingbij geschat op een half miljard euro per jaar. Voor wilde bijen is zo'n schatting nog niet gemaakt, maar het is duidelijk dat ze van onschatbare waarde zijn, niet in het minst ook voor de landbouwsector. We worden nu echter met een prangend probleem geconfronteerd : de bijen verdwijnen. Normaalgezien bedraagt de natuurlijke sterfte van de honingbij tussen 10 en 15 %. Nu is dat tussen de 30 en de 50 %. Bij wilde bijen ligt dit zelfs hoger. Aan wat is dit gelegen ?

Er is nog veel onderzoek nodig, maar een gebrek aan nectarbronnen en structuurvariatie van het landschap is zeker een belangrijke oorzaak. Voldoende aanwezigheid van voedsel en nestgelegenheid zijn immers belangrijkste voorwaarden, die moeten vervuld zijn voor wilde bijen. Terwijl de honingbij geen onderscheid maakt tussen inheemse en uitheemse planten, hebben solitaire bijen daarentegen meestal specifieke planten nodig. Slobkousbijen verzamelen bijvoorbeeld alleen oliën van wederik nodig, en hebben daarnaast ook de nectar van speedistel, kale jonker en grote kattestaart nodig om te kunnen overleven. Deze planten hebben vochtige grond nodig. Daarnaast heeft dit bijtje ook droge grond nodig om te nesten, want het is een ondergronds nestelende bij. Dit maakt duidelijk dat er soms voor een bepaalde soort heel wat voorwaarden moeten vervuld zijn.

Daarnaast hebben bepaalde pesticiden, vooral binnen de groep van de neonicotinoïden een schadelijke impact op bijen. Neonicotinoïden worden gebruikt voor zaadcoating van heel wat landbouwgewassen, maar de schadelijke effecten verspreiden zich ook via de nectar en het stuifmeel. In België alleen al worden er jaarlijks tonnen van dit gif geproduceerd, terwijl een fractie al nefast kan zijn voor een heleboel bijen. In de meeste van de ons omringende Europese landen zijn deze producten reeds verboden, in België

Onderzoek naar de impact van pesticiden op wilde bijen is momenteel nagenoeg onbestaande. Bijkomend onderzoek is dus zeker nodig. Naast pesticiden, dragen ook ziekten en mijten bij aan bijensterfte.

Wat kunnen we doen om de wilde bijen te helpen?

Natuurlijke liefhebbers kunnen alvast helpen met het inventariseren van wilde bijen. Er is nog veel kennis nodig over welke bijtjes waar in Vlaanderen vertoeven. Op de website www.waarnemingen.be kunnen waarnemingen van wilde bijen bekeken en ingevoerd worden. Een voorlopige analyse van de ingevoerde waarnemingen uit West-Vlaanderen lijkt aan te tonen dat West-Vlaanderen zeer bijenarm is. Maar dit is gelukkig ook deels te wijten aan het feit dat er in West-Vlaanderen nu nog minder waarnemers zijn. Daarom is er nu een wilde bijen werkgroep opgestart met de bedoeling deze leemtes in waarneming op te lossen. Meer informatie over deze werkgroep is te vinden op : www.aculea.be.

Een aantal soorten bijen komen vooral in West-Vlaanderen voor. Het zilveren fluitje is zo'n voorbeeld. Deze bijensoort is gebonden aan zandige gebieden en wellicht te vinden langs de volledige kustlijn. Ook de schorzijsbij en de blauwzwarte houtbij komen vooral in West-Vlaanderen voor. Voor de ongevoefde waarnemer is het soms heel moeilijk om de verschillende soorten wilde bijtjes van elkaar te onderscheiden. Daarom heeft wilde bijenspecialist Jens D'Haeseleer van Natuurpunt als hulpmiddel een determinatietabel ter beschikking gesteld. Deze tabel, die opgemaakt werd door Dries Laget in een uitgave van JNM, behelst vooral de nestkastbewonende soorten en is verkrijgbaar bij het WMF-secretariaat : secretariaat@wmfkoepel.be.

Naast bijen inventariseren, kan men de bijenpopulaties ook helpen door :

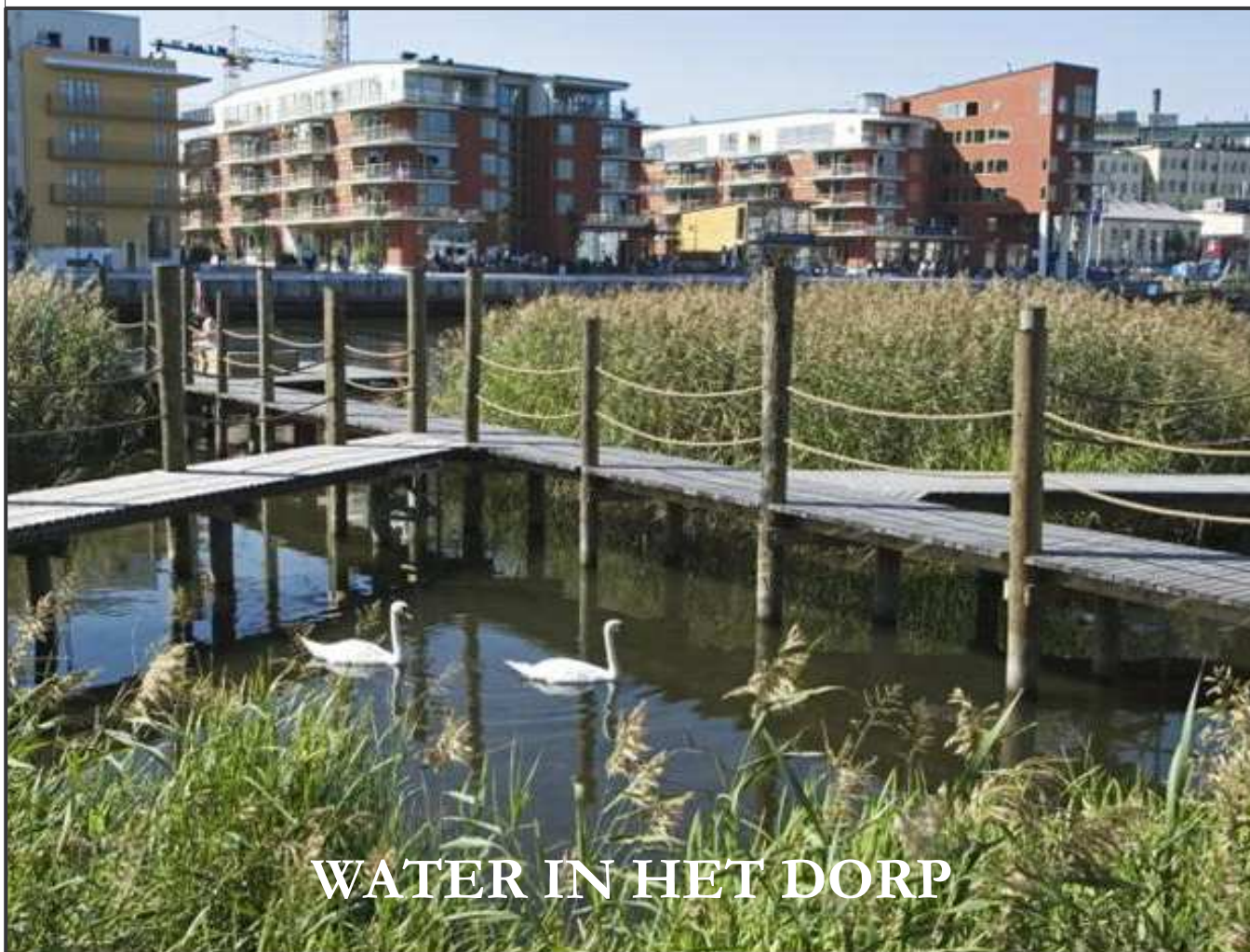
- In de tuin te zorgen voor bloeiende planten van voorjaar tot najaar. In het boek 'Plantenvademum voor tuin, park en landschap' van Arie Koster vindt je uitgebreide plantenlijsten voor diverse soorten. Ook op www.velt.be / plantenzoeker vindt je voor bijen aantrekkelijke planten. Kijk zeker uit naar het label 'Plant van Hier' waarmee inheemse én autochtone plantensoorten aangeduid worden. Ook Provincie West-Vlaanderen ondersteunt dit label.
- Wilde bloemenmengsels in te zaaien
- Geen pesticiden te gebruiken in de tuin
- Te zorgen voor nestgelegenheid voor bovengronds nestelende solitaire bijen. Dit kan door in bepaalde hoekjes van de tuin stengels van meerjarige planten in de winter te laten staan of door zelf nestgelegenheid maken (zie afbeelding)
- Bij de gemeente aan te dringen op bijenvriendelijk beheer van bermen en openbaar groen
- Biologische landbouwproducten te gebruiken. Verder kan je ook aandringen op pesticidenreductie in de landbouw, op meer aandacht voor biologische landbouw, op het beschermen en behouden van houtkanten en natuurlijke akkerranden.

Provincie West-Vlaanderen organiseert op zaterdag 22 oktober 2011 het tweede West-Vlaamse bijensymposium. Na het succes van vorig jaar, zal deze editie dieper ingaan op de vraag hoe we honing- en wilde bijen beter kunnen beschermen op het platteland en in de stad. **Meer info :** www.west-vlaanderen.be/bijen.

Dit symposium past in een heleboel acties, die de Provincie heeft opgezet ter bescherming van het bijenvolkje, zoals de folder "bijen en hommels in nood" en de actie "laat het zoemen met bloemen". Binnen het POVLT (Provinciaal Onderzoekscentrum Voor Land – en Tuinbouw) zijn er verschillende onderzoeksprojecten m.b.t. bijen en is er een folder voor de landbouwsector gemaakt : "landbouwers en bijen : 2 handen op 1 buik". Er werd in 2010 ook een provinciale technische werkgroep bijen opgericht. Zowel WMF als Natuurpunt en Velt zijn in deze werkgroep vertegenwoordigd.

Meer info en tips om bijen te beschermen en te helpen zijn ook te vinden op deze websites :

- www.natuurpunt.be / wildebijen
- www.wildbienen.de/wbschutz.htm : informatie over bijennestkasten te vinden.
- www.bijenhelpdesk.nl.
- www.west-vlaanderen.be/bijen
- www.bijenhotels.nl

WATER IN HET DORP

Dorpskernen hoeven geen steenwoestijnen te zijn. In binnen- en buitenland experimenteert men tot genoegen van de dorpingen met water en natuur in het hartje van de stad. Op de koop toe zijn “ecodorpen” ook beter voorbereid op periodes van extreme droogte en neerslag. Weersomstandigheden, waar we ten gevolge van klimaatwijzigingen meer en meer mee te maken krijgen.

Natte winters & droge zomers

Meer neerslag in de winter en droge warme zomers : dat is de voornaamste klimaatwijziging, die wetenschappers op korte termijn voorzien in onze contreien. In de zomer zullen we dus te maken krijgen met lagere waterstanden. Dit zal ongetwijfeld impact hebben op landbouw, scheepvaart, voedselprijzen, economie,....

Zomerstormen & overstromingen

Ook het aantal hevige zomerstormen zal toenemen. Dergelijke stormen gaan gepaard met extreem veel neerslag op korte tijd. Maar in het dichtbevolkte en aanzienlijk verharde Vlaanderen kan dat water op veel plaatsen niet meer in de bodem filtreren. Het wordt dus afgevoerd. Vaak op een snelle manier via de kunstmatige banen, waarin ons watersysteem de afgelopen 50 jaar werd geperst. Op bepaalde plaatsen komt al dat water dan samen met overstroming tot gevolg. Door klimaatwijzigingen gaan

we dus vaker met overstromingen te maken krijgen. Spijtig genoeg hebben we laatste jaren al ondervonden dat dit zware schade en heel wat economische verlies met zich mee brengt

Meewerken met de natuur

Het watersysteem aanpassen aan toekomstige weersomstandigheden is nodig, maar zal veel investeringen vragen. De timing is ongepast, want net nu staan we voor financiële besparingen, grondstoffenschaarste en hoge energieprijzen. Het samenwerken met en herstellen van bestaande ecosystemen kan hier een oplossing bieden. Zeker het watersysteem biedt tal van mogelijkheden daarvoor. De natuur belooft wie met haar meewerkt met financiële voordelen, zeker op lange termijn, maar ook met meer biodiversiteit, leefkwaliteit, een stabiel klimaat en meer.

Het blauwe goud

De talrijker wordende overstromingen geven de indruk dat Vlaanderen een overvloed aan water heeft, maar dit is niet zo. Vlaanderen kampt daarentegen, door overmatig gebruik van de watervoerende lagen, met een ernstig watertekort. Het langjarig jaargemiddelde van waterbeschikbaarheid in Vlaanderen en Brussel was 2007 $834\text{m}^3/\text{inw}/\text{jaar}$. Wanneer dit cijfer minder dan $1000\text{m}^3/\text{inw}/\text{jaar}$ is, wijst dit op ernstig watertekort. Zelfs Spanje, Portugal en Griekenland zijn er op dit vlak beter aan toe.

Ook op wereldschaal wordt water schaarser en schaarser. Een stijgende wereldbevolking en groeiende wereldeconomie zullen de druk nog opvoeren. Meer gebruikers betekent ook een stijgende vervuiling en meer kosten voor waterzuivering. En in tegenstelling tot bv. fossiele brandstoffen is er geen alternatief voorhanden voor water. Een stijging van zeewaterspiegel zorgt ook nog eens dat een deel van de beschikbare watervoorraad verzilt. Het is een understatement dat we veel bedachtzamer met water zouden moeten omgaan.

Warme steden verkoelen met water

Meer dan de helft van de wereldbevolking leeft in steden en de verwachting is dat dit aantal nog zal stijgen. Nu is het in steden al 6°C warmer dan daarbuiten. Door grotere periodes van droogte zullen de stenen massa's, die dorpen en steden zijn, nog meer opwarmen. Wanneer in de 21ste eeuw steeds meer mensen in de stad wonen, zal elk stukje infrastructuur moeten fungeren als een microklimaat. Steden moeten ecosystemen worden, die een bijdrage leveren voor natuur. Water is hier een belangrijk aspect van. Water in het dorp of de stad brengen, zorgt voor verkoeling, minder fijn stof, meer biodiversiteit en verhoging van de leefkwaliteit. Een goed stedelijk waterbeheer wordt voor dorpen en steden onvermijdelijk.

Stedelijke waterkringloop.

Water komt de stad binnen als oppervlaktewater, grondwater, regenwater en drinkwater.

Het grote percentage verharde oppervlakte, die infiltratie

Linkerpagina : Hammersby Sjöstad, Zweden ; Hierboven : Augustenborg, Zweden ; Onder : helofytenfilter in Amsterdam

van regenwater bemoeilijkt, beïnvloedt de grondwaterstand van steden. Het grootste gedeelte van het regenwater, dat valt in de stad, wordt nu snel afgevoerd. Op heel veel plaatsen gebeurt dit nog steeds met een rioolsysteem, waarin afvalwater en regenwater gemengd worden. Zo verdwijnt relatief schoon water uit de stad en het buitengebied krijgt in natte periodes ook nog eens grote hoeveelheden water van de stad te slikken. In de droge periodes wordt ook de stad bedreigd door droogte. Het stedelijk groen wordt bijvoorbeeld aangetast of de dalende grondwaterstand doet huizen en wegen verschuiven. In droge perioden wordt het water voor de stad nu nog vaak van elders aangevoerd, waarmee het waterprobleem verlegd wordt naar de buitengebieden.

Drinkwater voor de stedelijke bevolking wordt gewonnen uit grondwater of gezuiverd oppervlaktewater. Na gebruik wordt het via de riool naar de waterzuiveringsinstallatie geleid, waar het wordt gezuiverd en opnieuw in het oppervlaktewater terecht komt.

De laatste jaren begint men ook in de stad aandachtiger te worden voor opvangen, laten infiltreren en langzaam gescheiden afvoeren van regenwater. Maar de stedelijke waterkringloop is in de meeste steden nog geen gesloten systeem. Het waterbeheer van steden zou moeten kunnen evolueren naar lokale gesloten kringlopen met eigen waterbronnen. Ook het daklandschap van de stad kan ingezet worden : groene daken zijn watermachines : een potentiële bron van water en gerelateerde natuur. Groendaken zijn koelend in zomer, wat interessant is voor de steeds warmer wordende steden. De milieudruk van de stad op haar omgeving zou hiermee tevens beperkter worden.

In Abu Dhabi bouwen architecten Norman Foster en Partners in de woestijn aan Masdar City : de eerste stad met een volledig gesloten kringloop qua water, afval, energie, enz... De voetafdruk van deze stad zou uiteindelijk 0,8 keer de aarde moeten zijn en een prototype worden voor de steden van de toekomst.

A Sustainable City in the Desert

Promoters of Masdar, a city under construction near Abu Dhabi, say that it will be the world's first carbon-neutral city. It will be home to a research institute focused on renewable energy and sustainability, and eventually, if all goes as planned, to various clean-technology companies, and to a projected 45,000 residents and another 45,000 commuters.

■ Complete this fall ■ Under construction

The surrounding trees will help mitigate windblown dust and sand.

APPROX. 1 MILE

Computer rendering of the planned city

Neighborhoods will have distinct buildings and design elements. Masdar Plaza, for example, will have 54 sunshades that open and close automatically at dawn and dusk.

Up to 98.5 feet in diameter

Photovoltaic cells

Streets are laid out at angles that optimize shading. Long, narrow parks catch and cool the prevailing winds, and assist in ventilating the city.

MASDAR HEADQUARTERS

MASDAR PLAZA

MASDAR INSTITUTE

Phase 1 MASDAR INSTITUTE

The area being completed this fall has some design features common to the entire project.

The wind tower funnels wind to ventilate a public square at its base. The air is cooled with water sprays.

Narrow streets allow for some sunlight, but overhangs create shade

Photovoltaic panels power the buildings and provide shade to keep roofs cooler.

The city is surrounded by recreation areas, power generation facilities, parking garages and food production areas.

A light rail line will pass through the center of Masdar, linking it to downtown Abu Dhabi and providing transport within the new city.

Masdar Headquarters

Photovoltaic panels on Masdar Headquarters, the city's biggest office building, are expected to produce more energy than the building consumes. It is scheduled to be finished in 2013.

Wind cones will provide natural ventilation and soft daylight to the building's interior.

Automated cars with room for four adults.

Automated transportation
Masdar will be using an automated system of electric vehicles, including passenger cars and freight trucks. The city's ground level was elevated 23 feet, and the vehicles will operate underneath.

Bovengronds afvoeren

In Nederland, Duitsland en Scandinavische landen zijn er ook al tal van projecten, waar men experimenteert met stedelijk waterbeheer. In o.a. Nijmegen, Amsterdam, Rotterdam, Malmö, ...laat men het regenwater in een gescheiden stelsel bovengronds door de stad stromen. Op talrijke manieren wordt er zo een meerwaarde aan belevingskwaliteit en natuurwaarden voor de stad gecreëerd. Wanneer het water daarentegen ondergronds wordt afgevoerd, zorgt dit voor vervreemding en bijgevolg minder respect voor het water. Wanneer water zichtbaar is, krijgt het opnieuw een belangrijker plaats in onze omgeving, maar ook in ons bewustzijn.

Zichtbaar water heeft wel een grotere ruimtebehoefte. Maar dit kan gecompenseerd worden door het meerdere functies te geven. Mensen wonen van oudsher graag bij water. Er kunnen combinaties gemaakt worden met recreatieve functies, zoals waterspeeltuinen, openbaar groen en natuurontwikkeling. Natuur zal in de nabije toekomst voor een belangrijk deel in de stad moeten ontwikkeld worden. Onderzoek in Engeland wees uit dat er nu al dikwijls meer biodiversiteit in de stedelijke rand aanwezig is dan in agrarisch gebied. Contact met de natuur maakt mensen ook gelukkig en geeft een gevoel van vrijheid. Het is dan ook noodzakelijk voor het welzijn van de stadsbewoners dat er voldoende natuur en groen is. Veel stadsbewoners zijn nu hun oorspronkelijke band met de natuur kwijt en daarmee ook hun bewustzijn van het belang

van natuur en biodiversiteit. Water in beweging creëert ook extra zuurstof in de stad. Eveneens meer dan welkom voor de gezondheid en levenskwaliteit van stadsbewoners, zeker ook bij droge warme zomers.

In Vlaanderen

Ook in Vlaanderen begint er langzaam iets te veranderen aan de manier waarop men omgaat met water in de stad of het dorp. Een paar voorbeelden daarvan zijn :

De realisatie van de eerste West-Vlaamse duurzame wijk, genaamd De Vloei in Ieper door WVI i.s.m. Stad Ieper en sociale huisvestingmaatschappij Ons Onderdak. Zoals de benaming van de wijk het zegt, is water een belangrijke drager en leidraad in het project.

DeDijle-terrassen in Leuven, waarmee men aantrekkelijke publieke ruimte wil creëren en waar iedereen kan genieten van water en natuur in de stad. Er zijn er ongetwijfeld nog meer.

Wie wil kennismaken met inspirerende voorbeelden, kan op 17 september deelnemen aan een activiteit van de West-Vlaamse Milieufederatie hieromtrent, die doorgaat in Kortrijk. Meer info daarover vindt u op volgende bladzijde van dit tijdschrift.

Tekst : Katty De Wilde

Bronnen :

- Toelichting HiltrudPötz van het Nederlandse plannings- en adviesbureau Op Maat voor WinVorm (West-Vlaanderen in Vorm) op 7 juni 2011 bij de VLM te Brugge.

- [afbeeldingen en projecten : www.water-in-zicht.nl](http://www.water-in-zicht.nl)

Bovenaan links : bovengrondse afvoer van regenwater in Augustenburg ; Midden bovenaan : idem in Nijmegen ; Bovenaan rechts : idem in Hannover.
Onderaan : natuurlijke waterspeeltuin in hartje Rotterdam

Fietstocht Groene Long - Kuurne + Vlindertuin – Kortrijk & Infosessie “ecodorpen” door Erik Rombaut

op 17 september 2011

**nodigt de WMF U uit om deel te nemen aan een fietstocht
om een paar voorbeeldprojecten van stedelijk groen te bewonderen.
Na het middagmaal is er mogelijkheid om een infosessie te volgen over
ecodorpen.**

□ □ □

10u: afspraak te Kortrijk bij Mobiel vzw, Min. Pieter Tacklaan 57, Kortrijk
10u45: aankomst in de Groene Long- Kuurne (Oudstrijderslaan) + gidsbeurt 30 min.
11u30: vertrek Groene Long
12u00: aankomst Vlindertuin – Kortrijk (Vennestraat) + gidsbeurt 30 min.
12u45: einde Vlindertuin – fietstochtje naar Mobiel vzw- inleveren fietsen
13u: wandeltochtje naar 'Textielhuis
13u15: aankomst Textielhuis en vegetarisch middagmaal
14u-14u15: start infosessie in Textielhuis “Ecodorpen” door Erik Rombaut
16.30: einde infosessie

Keuze om in te schrijven voor:

- Enkel fietstocht = 5 euro
- Fietstocht + maaltijd = 10 euro
- Fietstocht + maaltijd + infosessie = 15 euro
- Maaltijd + infosessie = 10 euro
- Enkel infosessie = 5 euro

Inschrijven door mail naar: katty.de.wilde@wmfkoepel.be

En gepaste bedrag te storten met vermelding welk deel van de dag (zie boven)

Op rekeningnr.: BE58 0012 7690 6279

BIEFSTUK OF BOS : KAN ONS EETGEDRAG

ONTBOSSING & KLIMAATVERANDERING INDIJKEN?

(Liselot Ledene - Vereniging voor Bos in Vlaanderen)

De voorbije jaren werden heel wat maatregelen genomen om de strijd tegen klimaatverandering doeltreffend aan te pakken en dit in verschillende sectoren zoals de industrie, transport, landbouw, bij de gezinnen,... Hierbij denken we bijvoorbeeld aan premies voor energie-efficiënte verbouwingen (isolatie, condensatieketels) of de ontwikkeling van steeds zuiniger wagens. Maar ook onze eetgewoonten kunnen een aanzienlijke impact hebben op het klimaat: de productie van bv. vlees kan gepaard gaan met aanzienlijke emissies van broeikasgassen en is bovendien in heel wat gevallen de oorzaak van gigantische ontbossingen.

Groene longen buiten adem

Bossen spelen een belangrijke rol in de regulering van het klimaat op aarde omdat zij CO₂ uit de atmosfeer halen en deze omzetten in zuurstof. Het verminderen van de bosoppervlakte op aarde leidt op zijn beurt dus ook tot een toename van de concentratie van broeikasgassen en zo tot een stijging van de gemiddelde temperatuur. En de groene longen van onze planeet raken duidelijk buiten adem. Sinds de jaren 70 van de vorige eeuw is de wereldwijde bosvernietiging in een stroomversnelling gekomen, de honger naar grond is groter dan ooit. De bedreigingen voor het bos werden steeds grootschaliger en diverser: wereldwijde illegale en destructieve houtkap; expansie van commerciële landbouwactiviteiten en veeteelt, de aanleg van grootschalige infrastructuur, ...

The Hamburger Connection

Terwijl de ontbossing van het Afrikaanse en Zuidoost-Aziatische regenwoud voornamelijk wordt toegeschreven aan houtproductie en gewassenteelt en in mindere mate aan de veeteelt, is veeteelt in Zuid-Amerika dé hoofdoorzaak van massale ontbossingen, en meteen dus ook voor gigantische CO₂-uitstoot. Daarnaast levert veeteelt ook nog een belangrijke directe bijdrage aan de klimaatverandering via de uitstoot van de broeikasgassen methaan en lachgas. Een derde factor die een belangrijke rol speelt in de impact van onze eetgewoonten op het klimaat is de herkomst van ons voedsel: heel wat van ons vlees, groenten en fruit wordt immers geïmporteerd uit verre landen en het transport ervan brengt uiteraard ook weer broeikasgasemissies met zich mee.

De oproep om ons eetgedrag (drastisch) aan te passen klinkt dan ook steeds luider. De Voedsel en Landbouw Organisatie van de Verenigde Naties (FAO) maakte onlangs bekend dat de directe broeikasgasuitstoot afkomstig van vleesproductie ongeveer 18% van de totale wereldwijde broeikasgasuitstoot uitmaakt. Dit aandeel is groter dan de bijdrage veroorzaakt door de transportsector (13%). In België pleit de ngo EVA met haar campagne 'donderdag veggiedag' voor (minstens) één vleesloze dag per week. Hieraan werd onlangs in het parlement en de media de nodige ruchtbaarheid gegeven. Naast het verminderen van onze vleesconsumptie legt deze organisatie ook nadruk op het gebruik van seizoensgebonden, lokale groenten en fruit: ook deze goede gewoonte komt ons klimaat zeker ten goede.

Wat de link tussen vleesproductie en klimaat en de impact hiervan op het bos en de klimaatverandering is, trachten we hieronder voor u te schetsen.

Koetjes in de weide

Sinds 1950 verdween meer dan de helft van alle tropisch regenwoud, goed voor een vijfde van alle bossen wereldwijd! Een derde van het tropisch regenwoud bevindt zich in Brazilië, maar hoe lang nog? Dagelijks verdwijnen hier een slordige 5000 voetbalvelden (2500 hectare) bos. Aan dit tempo kunnen we tegen 2040 op trektocht door de Braziliaanse woestijn.

Sinds de jaren 70 van de vorige eeuw is veeteelt er de hoofdoorzaak van de ontbossingen. Vee heeft plaats nodig om te grazen en de goedkoopste manier om graasweiden te realiseren is het ontbossen van het woud. Tot 70% van de ontbossing staat in het teken van de veeteelt, de resterende 30% gebeurt voor houtteelt, kleinschalige landbouw, infrastructuurwerken,... Zeer alarmerend is ook de recentelijke opmars van massale ontbossing voor grootschalige commerciële landbouwteelten zoals onder andere soja (Midden- en Zuid-Amerika) en tapioca (Azië).

Hoewel dit alles een ver-van-mijn-bedshow kan lijken, is dit allerm minst het geval: de overgrote meerderheid van deze gewassen wordt geëxporteerd en hoofdzakelijk verwerkt tot veevoer; de internationale vraag naar goedkoop rundsvlees (voor bijvoorbeeld hamburgers en hondenvoer) blijft stijgen met een enorme expansie van de Braziliaanse veestapel en ontbossing tot gevolg.

Zo importeert de Europese Unie jaarlijks alleen al meer dan 45 miljoen ton sojabonen en afgeleide producten zoals sojameel en sojaolie. 35% van de geïmporteerde soja bestaat uit nog onverwerkte sojabonen die in Europa verwerkt worden tot sojameel, sojakoeken en sojaolie. Deze producten bevatten zeer veel eiwitten van hoge kwaliteit die hoofdzakelijk verwerkt worden tot veevoeder (35 miljoen ton) en in mindere mate hun weg vinden naar de menselijke voeding (sojaolie). Ook wat België betreft zien

een stijgende trend: in 2008 steeg de soja-import van 1,7 tot maar liefst 2 miljoen ton.

De omweg van soja via veevoer tot dierlijke producten zorgt ervoor dat vlees een bijzonder energie-inefficiënt voedsel is. Het vee wendt de energie en het eiwit uit zijn voeding niet alleen aan voor zijn groei (en dus ons vlees) maar ook voor zijn eigen onderhoud, beweging, temperatuursregeling en dracht. Hierbij gaat heel wat energie 'verloren', waardoor het dan ook doorgaans minder verspillend is om de voor de mens eetbare voedergewassen rechtstreeks te consumeren i.p.v. ze als veevoeder te gebruiken.

Het bos in Vlaanderen als overwerkte mestverwerker

Naast de massale CO₂-uitstoot afkomstig van de ontbossingen voor meer ruimte voor veeteelt en voedergewassen, produceert het spijsverteringsproces van herkauwers (koeien, schapen, geiten, buffels,...) ook nog eens grote hoeveelheden methaan, een broeikasgas met een opwarmend effect dat 21 keer sterker is dan dat van koolstofdioxide (CO₂). 76% van de Vlaamse methaanuitstoot is afkomstig uit de landbouwsector waarvan ongeveer de helft vrijkomt tijdens de spijsverteringsprocessen en de rest ontsnapt uit dierlijke mest. Mest draagt daarnaast nóg een steentje bij aan het broeikaseffect: uit mest komt ook lachgas vrij (N₂O), een broeikasgas met een opwarmend effect, 310 keer zo sterk als CO₂.

Bossen vermesten en bloempjes vergaan...

Nu is een beperkte hoeveelheid dierlijke mest uiteraard zeer nuttig bij het opkrikken van de bodemvruchtbaarheid maar ons mestoverschot is van die aard dat het tot ernstige milieuproblemen leidt. De overmatige toevoer

van voedingsstoffen leidt tot een algemene vermesting van het platteland, en dit manifesteert zich ook in onze bosbodem. Hierdoor worden natuurlijke (bodem)processen en kringlopen ernstig verstoord. Een vitaal en gezond bos vereist een evenwichtig aanbod aan voedingsstoffen maar door de vermesting verandert de voedingsstoffenbalans zo drastisch dat de weerstand en de gezondheid van het bos wordt aangetast. In bossen van hoge natuurwaarde zijn nu reeds de negatieve gevolgen van deze trend waarneembaar: zeldzame soorten krijgen het steeds moeilijker, en de soortenrijkdom neemt sterk af. Een algemene 'vervlakking' in soortensamenstelling van de bosvegetatie manifesteert zich, waarbij soorten van overmatig rijke bodems overal de bovenhand krijgen en kwetsbare, meer zeldzame vegetaties ondanks alle inspanningen op veel plekken onherroepelijk verloren gaan.

Don't panic ☐

Mocht een klimaat- en bosvriendelijke maaltijd u ondertussen een bijna onmogelijke opdracht lijken, geen paniek. Ook bij ons vind je nog lokaal vlees geproduceerd via een korte kringloop. Hierbij telen de landbouwer-veetelers hun eigen veevoerders en kunnen ze hun mest kwijt op eigen veld. En waarom eens niet wat minder vlees eten, of inderdaad een dagje overslaan? Combineer naar hartelust met allerlei lokale, seizoensgebonden groenten en in een mum van tijd tover je een smakelijke, bos- en klimaatvriendelijke maaltijd op je bord. AAN TAFEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEL!

Tekst & beginfoto : Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Bronnen: www.eva.be; www.greenpeace.be; www.milieuraapport.be; www.mo.be; http://www.mongabay.com/brazil.html; www.fao.org; www.wervel.be

OPROEP AAN ALLE LIDVERENIGINGEN VAN DE WMF : WORDT 1 JAAR LANG EEN VEGGIEVERENIGING

Op dit moment staat veeteelt op de 2de plaats in de top 3 van de grootste oorzaken van klimaatopwarming en het is de grootste bedreiging voor de biodiversiteit. Op wereldschaal is veeteelt verantwoordelijk voor 9% van de CO₂-uitstoot, voor 35 tot 40% van de methaanuitstoot en 65% van de lachgasuitstoot. Daarmee heeft veeteelt wereldwijd een even grote klimaatimpact als de hele transportsector (auto & vliegtuig).

Vleesproductie gebruikt ook ongelooflijk veel water : gemiddeld is 100 keer meer water nodig voor 1 kg vlees dan voor groenten of graan. 15.000 liter voor 1 kg biefstuk. 15.000l water = 1 jaar douchen.

En daar komt nog bij dat ook het ruimtebeslag van de veeteeltsector gigantisch is : Momenteel is 30% van het aardoppervlak in beslag genomen voor vleesproductie. Daarnaast wordt ook nog 33% gebruikt voor productie voor veevoeder. Deze oppervlakte is 3,3X groter geworden tussen 1961 en 2001. Per jaar wordt er ook 3 miljoen ha bos opgeofferd aan de wereldwijde vleesconsumptie. Dit is de oppervlakte van België en zijn zo'n 1,5 miljard bomen. 70% van het Zuid-Amerikaanse regenwoud is nu al omgezet in weiland. 20% van deze weilanden zijn al aangetast door verdroging en erosie en zullen op termijn verwoestijnen. Maar het is niet alleen in Zuid-Amerika dat de grootschalige teelt van varkens, runderen en kippen een nadelige impact heeft. Ook hier in Vlaanderen zijn er heel wat nadelige effecten op bodem-, water- en luchtkwaliteit.

Minder vlees eten kan dus een belangrijke milieubesparing opleveren en zal in de nabije toekomst zelfs een must worden om onze planeet leefbaar te houden. Natuur- en milieuverenigingen hebben een belangrijke voorbeeldrol. Daarom doen we een oproep aan alle 85 natuur- en milieuverenigingen, die werken in West-Vlaanderen : engageer u om in 2012 één jaar lang al uw activiteiten vegetarisch te organiseren. Dit kan resulteren in een serieuze milieubesparing en een inspirerend voorbeeld zijn voor al wie aan onze activiteiten deelneemt. Wij zullen dit begin 2012 bekend maken in de pers met vermelding van de verenigingen, die meedoen. Met de publiciteit, die het zal krijgen, willen we naast het voorbeeld geven ook nog eens de milieu-impact van veeteelt, wereldwijd en in onze provincie, schetsen en het nut van vleesmatiging te promoten.

We willen u- bij deze- vriendelijk vragen om dit zo vlug mogelijk te bespreken in uw bestuur en het ons te laten weten als uw vereniging meedoet. Natuurpunt Oostkamp, Velt West-Vlaanderen, Vereniging voor Bos in Vlaanderen, CVN West-Vlaanderen, Vogelbescherming Vlaanderen en GREEN West-Vlaanderen engageerden zich al. We gaan er van uit dat ook nog veel andere van onze lidorganisaties zich gaan inzetten voor meer biodiversiteit, het klimaat, de bossen, ... door hun eigen eetgedrag aan te passen. Wij houden de verenigingen maandelijks op de hoogte van wie meedoet.

Ook nog enkele tips voor vegetarisch catering van grotere activiteiten (barbecues, recepties, algemene vergaderingen, etc,... :

- vegetarische (zelfs veganistische) catering uit het Ieperse : lekker eenvoudig :

Ferm & Fameus (Gwen en Martijn) - ferm.fameus@live.be - 0475 974 977

Zij verzorgden o.a. al voor vegetarische maaltijden op Ieperfest en het bosweekend van VBV

- 't Roodhof is dan weer een aanrader voor de Brugse regio.

Dit sociaal tewerkstellingsproject van Loca labora vzw heeft een uitstekende reputatie voor het verzorgen van vegetarische catering

- Het Textielhuis in Kortrijk :

eveneens een sociaal tewerkstellingsproject.

In het restaurant kan je voor een voordelige prijs een vegetarische maaltijd gebruiken.

Als je er met een groep van min. 15 mensen eet, zijn de vergaderzalen gratis te gebruiken.

